

Владимир Ивановић

Друштвена историја у фокусу

Edgar Hoesch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hrsg.), *Lexikon zur Geschichte Südosteuropas*, Muenchen 2004.

Лексикон Историје југоисточне Европе згодно је и свеобухватно дело, које повезује историју сваке поједине земље и читавог простора. Дело садржи 599 одредница које нас информишу о просторним појмовима, становништву, државама, династијама и централним терминима везаним за историју југоисточне Европе. Аутори су обухватили временски простор од раног средњег века до садашњег времена. Након сваке одреднице даје се попис релевантне и актуелне литературе која је везана за дати појам, што умногоме олакшава коришћење.

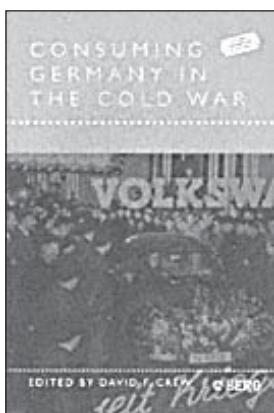
Edgar Hösch, *Geschichte des Balkans*, Beck, München 2004.

Edgar Hoesch, професор историје источне и југоисточне Европе на Универзитету у Минхену написао је Историју Балкана од антике до данас. Балканско полуострво играло је од антике врло важну улогу између Европе и Оријента, изградивши посебан културни идентитет. Књига се највише бави сталним сменама великих царстава на Балкану и тешкоћа које су из тога произлазиле за његове становнике у сталном трагању за идентитетом.

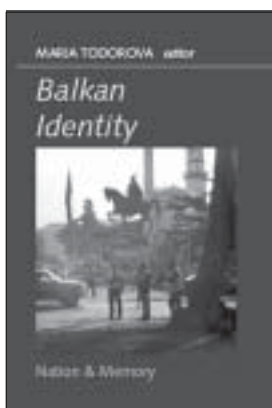
Rob Schorman, *Selling Style: Clothing and Social Change at the Turn of the Century*, University of Pennsylvania Press 2003.

Облачење и мода одражавају забринутост Американаца која се појавила променом друштвене и културне климе са све ближим крајем XX века. Продајне кампање у масовним медијима дефинисале су посредством гардеробе статус и везе међу половима. Ова књига документовано показује како се развијала веза између облачења, родних улога, с једне, и очекивања тог времена, с друге стране, показујући важне везе између конзументства (потрошње) и историје.

David F. Crew, *Consuming Germany in the Cold War (Leisure, Consumption and Culture)*, Berg Publishers 2004.

Седећи на руинама Трећег рајха, већина Немачка желела да зна која ће од две послератне Немачке државе најбрже избрисати трагове ратних траума. Ова књига се усредоточује на два конкурентна облика потрошачког друштва која су се током времена развила у две немачке државе. Аутор покушава да оцени зашто је Источна Немачка пропала у покушају да створи социјалистичко „потрошачко друштво“ и како је тај неуспех убрзао пад Берлинског зида. Узимајући у обзир врло различите обрасце живота у Источној и Западној Немачкој, књига показује важност такмичења и на који начин су се везе између две немачке државе мењале током Хладног рата.

Maria Todorova ed., *Balkan Identity. Nation and memory*, New York 2004.

У збирци од једанаест есеја Марија Тодорова је сакупила и издала неке од најзанимљивијих и методолошки најсофистициранијих расправа које су произашле из балканских студија. Вредност збирке је у разноврсности националних контекста (Албанија, Бугарска, Хрватска, Кипар, Грчка, Румунија, Србија, Македонија и Турска), њена интердисциплинарност

(антропологија, културолошке студије, етнологија, књижевност, историја, социологија и политичке науке) и јединственост њене сврхе. Три дела ове збирке крећу се око мноштва питања: како се ствара историјско памћење код појединаца, група и народа? Где се задржава историјско памћење? Како се то памћење преноси и ко га чува и с којим циљем?

Rosenfeld, Gavriel D, *Architektur und Gedächtnis. München und Nationalsozialismus. Strategien des Vergessens*, Hamburg 2004.

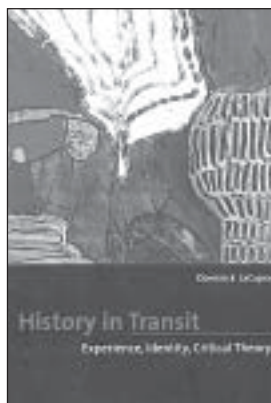

На основу до сада необјављених архивских материјала, аутор описује проблеме поновног историјског обнављања града Минхена, покушавајући да истражи везу између сећања и урбаног животног простора, односно шта говори рецепција архитектуре о историјским сликама једног друштва. Реч је о томе колико урбани феномени утичу на менталне диспозиције у односу на превазилажење сопствене прошлости, како зацртане слике националсоцијалистичке прошлости поново погађају сваку генерацију и како се оне уклапају у изградњу традиције и идентитета.

Assmann, Jan; Trauzettel, Rolf, *Tod, Jenseits und Identität. Perspektiven einer kulturwissenschaftlichen Thanatologie*, Freiburg 2002.

Свест о сопственој коначности заједничка је свим људским бићима. Па ипак, представе о смрти посве су различите у појединим културама и историјским епохама. Смрт је историјско-антрополошка тема par excellence. Иако је литература о тој теми обимна, мало је књига које сједињују у себи компаративни приступ, укључујући перспективе других сродних научних дисциплина. Ова књига превазилази тај десидерат, покушавајући да упореди достигнућа неколико друштвених наука. Она укључује 33 рада, која потичу из пера 40 аутора. Радови су сврстани у три тематске целине: смрт и идентитет, смрт у животу и сахране и представе о оностраном.

LaCapra, Dominick, *History in Transit. Experience, Identity, Critical Theory*, Ithaca 2004.

Историја у транзицији је књига у којој су представљена истраживања проблема, који, по ауторовом мишљењу, нису довољно теоријски разматрани у науци, а то су: однос између искуства и идентитета, однос између историје и различитих теорија субјективности, између екстремних догађаја и представе о њима, између институционалних структура и оних (са)знања која су настала унутар њих. Супротстављајући се анти-теоријским склоностима неких истакнутих историчара, Ла Капра даје алтернативни модел историографске праксе у којој инсистира да се плурализам и хибридноћ комбинују са концептом историјског искуства. По његовом мишљењу, искуство се појављује као категорија која је уједно и теоријски детерминисана, али и утемељена у свакодневној реалности.

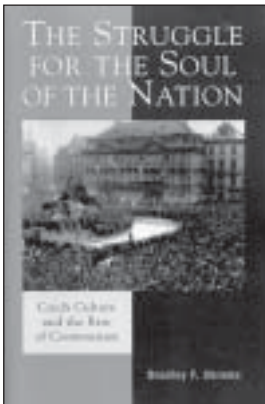
Manke, Sabine, *Die Bilderwelt der Goldhagen-Debatte. Kulturwissenschaftliche Perspektiven auf eine Kontroverse um Geschichte. Mit einem umfangreichen Material und Literaturanhang*, Marburg 2004.

Књига Д. Голдхагена „Хитлерови добровољни целати“ изазвала је у Немачкој велику дебату о којој је много до сада писано. Током Голдхагенове дебате централну улогу играле су слике, јавно држање и медијски догађаји. С. Манке подвргла је свет слика Голдхагенове дебате дубоко критичкој херменеутичкој анализи, ступајући тако у историографском погледу у новооткривену земљу. Користећи се психоаналитичким појмовима она истражује начин на који је представљен Голдхаген, али нам открива и нови свет, анализирајући говор тела учесника појединих емисија, објашњавајући које су, у ствари, поруке које су они слали. У методолошком погледу књига представља потпуну новину на пољу историографије.

***Sozialhistorische Migrationsforschung*. Hg. von Michael Bommers und Jochen Oltmer, Göttingen 2004.**

Миграција је била и још је једна од одлика развоја европских друштава. Социјалноисторијско истраживање миграција подразумева као свој предмет истраживања један затворен историјски свеобухватни феномен са различитим појавним формама, покретима и гледиштима. Поред методолошких основа, ова књига расправља о централним видовима у развоју европских и немачких миграционих односа, од раног новог века до данашњег времена. Видно место заузимају истраживања о путовањима по свету као социјалноструктурни развитак и као комплекс политичких феномена.

***The Struggle for the Soul of the Nation: Czech Culture and the Rise of Communism*, Bradley F. Abrams: Rowman and Littlefield 2004.**

У књизи Абрамс доводи у питање званичну интерпретацију доласка на власт Комунистичке партије у Чешкој. Укратко, чешки интелектуалци дали су и легитимитет и кредибилитет комунистима, помажући да се створи контекст у коме је Чешка комунистичка партија задобила широку подршку, што је последично довело до њене тоталитарне владавине. Аутор долази до тог закључка анализирајући јавни говор комунистичких и некомунистичких интелектуалаца. Да би постигао тај циљ, аутору су као најважнији извор послужиле чешке новине од 1945. до 1948. године. Из тако обимног материјала Абрамс је вешто извукао основу свога наратива.

Bruns, Claudia; Walter, Tilmann, *Von Lust und Schmerz. Eine Historische Anthropologie der Sexualität*, Köln 2004.

Ова књига представља скуп дванаест радова који се баве друштвеним практикама сексуалности. Они обухватају време од краја деветнаестог века до 1945. године. Аутори схватају сексуалност у историјско-антрополошком контексту као људска свакодневна искуства. На примерима хистерије, хомосексуалности, расне хигијене, планирања породице и јеврејске сексуалности истражују се сексуалне прак- тике у њиховом научном и политичком контексту датог времена.

Jordanna Bailkin, *The Culture of Property: The Crisis of Liberalism in Modern Britain*, Chicago 2004.

Какво је власништво уметничко дело? Да ли је оно уопште власништво? У својој књизи Ј. Баиликин нам нуди одговоре на та питања, истражујући спорове око власништва над уметничким делима и артефактима током кризе либерализма у Британији. Британци су се борили за освојена дела, од златних орнамената ископаних на једном пољу у Ирској до портрета миланске војвоткиње из лондонске Националне галерије. Неки су се залагали да се та дела задрже у Британији, неки да се врате у земље порекла, а неки чак да се униште. Баиликин је истраживала те спорове да би испитала запечаћени статус власништва у модерној британској политици, користећи записе (цртежи) на судским транскриптима, архиве галерија, приказе изложби, приватну преписку и неочекивани велики број фотографија.

Achim Landwehr, *Geschichte des Saßbaren*, München 2001.

Појам дискурса ушао је у историјску науку средином осамдесетих година, када су историчари млађе генерације покушавали да кључни исказ или појам неког текста поставе у шири идејноисторијски контекст или мрежу семиотских система. Књига говори о истраживачким становиштима. Она баца светло како на научноисторијске и теоретске основе анализе тако и на методске поступке, илуструјући их уз помоћ већ објављених студија.

Ranka Gašić, *Beograd u hodu ka Evropi. Kulturni uticaji Britanije i Nemačke na beogradsku elitu 1918-1941*, Beograd 2005.

Књига говори о делу историје београдског друштва када су први пут утицаји две културе дошли у први план и нашли се у међусобном сукобу. Утицаји су праћени у свим деловима културног и друштвеног живота, који укључују организације за културну пропаганду, уметност, медије, научне и стручне везе, материјалну помоћ и свакодневни живот Београда. Анализирају се делови београдске елите под утицајем тих култура и држава, њихов идеолошки профил и друштвена делатност, у светлу политичких промена које су се догодиле у међуратном раздобљу.

Zoran Janjetović, *Deca careva pastorčad kraljeva. Nacionalne manjine u Jugoslaviji 1918-1941*, Beograd 2005.

Зоран Јањетовић покушао је у својој књизи да у ширем историјском, географском и друштвеном контексту да слику положаја националних мањина унутар прве југословенске државе и прикаже значај националних мањина за Југославију између два светска рата, њихов однос према држави и њен према њима, њихову улогу у односима југословенске државе са суседним земљама и обрнуто, те положај у разним областима живота: култури, политици, привреди, цркви итд. Ово је прво дело српске историографије које се на свеобухватан начин бави свим националним мањинским заједницама у Краљевини Југославији.